

Элективті пәндер каталогы

1. «Гигиена және эпидемиология» кафедрасы.
2. Білім беру деңгейі (бакалавриант/ интернатура/ магистратура/резидентура)
3. Мамандығы 6В10101 «Медицина»
4. Курсы 1
5. Элективті пәннің атауы: «Экология және тіршілік қауіпсіздігі»
6. Кредит саны 5
7. **Мақсаты:** медициналық қызметкерге болашақ кәсіби қызметінде қажетті гигиеналық ойлау қабілетін қалыптастыру.
7. **Мақсаты :** Табиғаттың және қоғамның тұрақты дамуының негізгі заңдылықтары туралы біртұтас түсінік және тіршілік қауіпсіздігінің қамтамасыз ету барысындағы білімдерін, жұмыс істеу машықтарын, ғылыми талдау және оны тәжірбиеде қолдану машықтарын қалыптастыру
8. **Міндеттері:**
 - Қоғамның экологиялық қауіпсіздігіне ортаға баға беру критерилері ретінде ағзаның әртүрлі жүйелерінің көрсеткіштері;
 - денсаулыққа ықпал жасайтын жағдайдағы қоршаған ортаның әсерлерінің бірлестік күштерінің ішіндегі көрсеткіштің ролі (радионуклидтердің, минералды тыңайтқыштардың, электромагниттік өрістердің пестицидтердің және т.б.);
 - қоршаған ортаның негативті немесе позитивті факторларының адамға көрсететін әсерлерінің экологиялық аспектілері;
 - медициналық, қоғамдық экологиялық ландшафтардың сыйымдылығын бағалау;
 - қоғамның экологиялық қауіпсіздігін қалыптастыруын жасау;
9. **Пәнді таңдауды негіздеу:** Қазіргі экономикалық және саяси мәселелерді шешудегі экологияның орны мен ролі. Аутэкология, демэкология және синэкология. Жер үсті және су экожүйелерінің типтері. Биосфера және ноосфера туралы ілім. Табиғи ресурстар және табиғатты ұтымды пайдалану. Табиғатты қорғау және қазіргі заманғы экологиялық мәселелер. Экологиялық даму мәселелері. Тұрақты даму Тұжырымдамасы. Өмір тіршілігін қамтамасыз етудің ұйымдастырушылық негіздері. Бейбіт және соғыс уақытындағы төтенше жағдайлар. Жағдайды бағалау. Радиациялық және химиялық қауіпті объектілердегі авариялар мен апаттардың ерекшеліктері. Халықты қорғау. Эвакуацияланған халықты медициналық қамтамасыз ету. Апаттар медицинасы қызметінің міндеттері мен ұйымдастырылуы. Санитарлық-гигиеналық және эпидемияға қарсы іс-шараларды ұйымдастыру. Медициналық жабдықтауды ұйымдастыру және жоспарлау. ТЖ психологиялық аспектілері.

Білімдер (когнитивтік сала)	Істей алуы және дағдылануы (психомоторлы орта)	Жеке және кәсіби компетенциялар (қатынас)
-экология және тіршілік қауіпсіздігінің даму міндеттері мен оның негізгі түсініктерін, алынған білімдерін басқада әлеуметтік салаларымен және заңнама талаптарымен өзара байланыс пен өзара тәуелділік бойынша Экология	- кәсіптік сұрақтарды шешу әдістерінің бірі ретінде ағзамен қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің өзара әрекеттесу заңдылықтары туралы білімді қолдана алады; -экологиялық факторлардың өзара қарым-қатынасы мен олардың халық	- қоғамның экологиялық қауіпсіздігін қорғау саласындағы ұйымдастыру – экономикалық аспектілерінің қызметін біледі; - экологиялық зерттеулердің жалпы әдістерін біледі; - халық денсаулығының жағдайының сапасын болжай алады -ғылыми-негізделген ақпаратты жинау, өңдеу және талдау жүргізіп, критикалық баға береді және өндіріске

<p>және тіршілік қауіпсіздігі индустрияның өзекті мәселелерді біледі;</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігін зерттеу нысандары мен әдістерін біледі;</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің бөлімдерін біледі;</p> <p>- қоршаған ортаның адам ағзасына зиянды әсерететін факторлары, олардың жіктелулерін біледі;</p> <p>-қауіп –қатердің еркінді факторларын біледі;</p> <p>қоғамның экологияның терминологиялық , түсініктік базасын біледі;</p> <p>қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің ғаламдық және аймақтық аспектілерін біледі;</p> <p>заңдылықтарды анықтайды, себеп-салдар байланыстарын орнату, көрсеткіштер айырмашылығының маңыздылығын бағалау үшін, тиісті өндірістік тәжірибе және қалдықсыз өндіріс принциптері мен қалдықсыз / аз қалдықсыз өндірістің әдіснамалық принциптерін біледі</p> <p>экологиялық әсерлердің қауіптілігі және денсаулыққа тигізетін зияндылығын біледі;</p>	<p>денсаулығына әсерін бағалай алады;</p> <p>- қоршаған орта ластаынуының халық денсаулығына</p> <p>- атмосфералық ауаның гидросфераның литосфераның әсер ету деңгейін анықтай алады;</p> <p>- қоршаған орта нысандарына әсер ету мүмкіншілігі бар антропогенді факторларды анықтай алады;</p> <p>-Іздену және өңдеу барысында алынған ақпаратты басқа пайдаланушыларға жеткізе алады. Түзілетін қалдықтардың түрі мен саны бойынша фармацевтикалық өндірістердің жіктелуі. Қалдықтардың түзілуін, желдету шығарындыларын, зиянды кәріздік төгінділерді азайту жолдары біледі;</p> <p>-Ғылыми зерттеулер мен академиялық жазу әдістерін біледі және оларды оқытылатын салада қолдануды біледі</p> <p>- Зерттелетін салада фактілерді, құбылыстарды, теорияларды және олардың арасындағы күрделі тәуелділіктерді біледі</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің бағалауды және жеке адам мен халық арасындағы аурулардың даму себептерін талдай біледі;</p> <p>- қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің нысандарының сапасын бағалауды және қоршаған орта мен тұрғындар денсаулығына антропогенді фактордың мүмкін болатын әсерін бағалай алады.</p> <p>-адамның экологиялық қоры мен генофонды жағдайын талдау және оны</p>	<p>жаңа технологияларды, жаңа құрал-жабдықтарды енгізу, шығарылатын өнімнің ассортиментін кеңейту бойынша ғылыми-зерттеу/эксперименталдық жұмыстарды жүргізе алады.</p> <p>-</p>
--	---	--

<p>тәжірибелік қоғамның экологиялық қауіпсіздігінің маңызын біледі; ластанған атмосфералық ауаның адам денсаулығына және өмір жағдайына әсерін біледі, литосфераның экологиялық ластануының салдарынан адам денсаулығына тигізетін әсерін біледі; экологиялық патология туралы түсінікті, оның даму себептерін біледі;</p>	<p>жақсарту шараларын ұйымдастыра алады;</p>	
--	--	--

11. Реквизитке дейінгі: мектеп бағдарламасы

12. Реквизиттен кейінгі: эпидемиология, инфекциялық аурулар, радиациялық гигиена және медициналық экология

13. Әдебиеттер тізімі

Негізгі:

1. Бекішев Қ. Б. Асанов Қ. Д. Экологияның рухани өрісі. - Эверо, 2014
2. Бейсенова, Р. Р. Экология және тұрақты даму: оқулық. - Алматы : Эверо, 2014. - 160 бет
3. Нұрсейітов, Ш. Ш. [Өлеуметтік экология және тұрақты даму] : қысқаша дәрістік курс. - Алматы : Эверо, 2014. - 80 бет
4. Нурсейітов Ш. Ш. Қоршаған орта туралы ілім: қысқаша дәрістік курс - Эверо, 2014
5. Оспанова, Г. С. Экология: сұрақтар мен жауаптар оқу құралы - Алматы : Эверо, 2014. - 208 бет
6. Асқарова, Ұ. Б. Экология және тұрақты даму. I-бөлім: оқулық. - Астана : Б. ж., 2013
7. Асқарова Ұ. Б. Экология және тұрақты даму. II-бөлім: оқулық. - Астана : Б. ж., 2013
8. Бигалиев, А. Б. Биоэкология: оқулық " - Алматы : Эверо, 2013.
9. Дүйсенбаева С. Т. Табиғаттағы қорғаудағы экология негіздері: оқулық. Эверо, 2013
10. Архангельский, В. И. Гигиена и экология человека: М. : ГЭОТАР - Медиа, 2013

Қосымша:

1. ҚР экологиялық білім тұжырымдамасы. Астана, 2002.
2. ҚР экологиялық қауіпсіздік тұжырымдамасы. Астана, 2002.
3. ҚР экологиялық кодексі. Астана 2007 г.
4. 2016-2019 жж ҚР денсаулық сақтауды дамытудың мемлекеттік бағдарламасы.

1. Кафедра: «Клиникаға кіріспе» кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім бағдарламалары: «6В10115» «Медицина»

4. Курс: 1

5. Элективті пән атауы: Мамандыққа кіріспе

6. Кредит саны: 3

7. Мақсаты: Студенттердің дәрігердің кәсіби қызметі жағдайында Қазақстан Республикасының заманауи практикалық денсаулық сақтауы туралы түсініктерін қалыптастыру, медициналық мекемелердегі медициналық этика және коммуникативті

дағдылар, науқастарды бақылау және күту дағдылары және теориялық құқықтық білімдерін практикалық қызметте қолдану.

8. Міндеттері: - Өз қызметін ҚР Денсаулық сақтау саласындағы заңнамасы шеңберінде жүзеге асырады, оңтайлы медициналық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету үшін оларды практикалық қызметінде басшылыққа алады.

- Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтайды, пациенттермен олардың отбасыларымен және медицина қызметкерлерімен тиімді ақпарат алмасуға және ынтымақтастыққа әкелетін тұлғааралық және коммуникативтік дағдыларды көрсетеді

- Қоғамдық денсаулықты сақтауды жүзеге асыру нормаларын денсаулық сақтауды ұйымдастырудың санитарлық-гигиеналық режимін және қоршаған ортаның эпидемиологиялық қауіпсіздігін денсаулық сақтауды ұйымдастырудағы еңбек қауіпсіздігінің нормаларын сақтайды

- ҚР Денсаулық сақтау жүйесінің электрондық базаларында жұмыс істейді, медициналық қызмет көрсету процестерін құжаттандыруды қамтамасыз етеді

9. Пән мазмұны: даму заңдылықтары және медициналық білім тарихы. Дәрігердің кәсіби қызметінің моральдық және моральдық аспектілері. Денсаулық сақтау ұйымдары. Емдеу-қорғау режимі. Қауіпсіз күтім. Коммуникативті мәдениет, қабілет, құзыреттілік. Науқаспен, оның отбасы мүшелерімен, әріптестерімен тиімді қарым-қатынастың негізгі принциптері. Медициналық құқықтың міндеттері, принциптері. Денсаулық сақтау және медициналық көмек құқығы. Денсаулық сақтау саласындағы заңнама, медициналық және фармацевтикалық қызметкерлердің, пациенттердің құқықтары мен міндеттері туралы білімді жүйелеу, Денсаулық сақтау саласындағы заңды жауапкершіліктің негіздері мен шарттары.

10. Пәнді таңдау негіздері: Бұл бағдарлама студенттерге пән бойынша қажетті білім, біліктілік және дағдыларды беру, оқыту нәтижелеріне қол жеткізу үшін әзірленген.

11. Оқыту нәтижелері:

1) Қазақстан Республикасының қазіргі денсаулық сақтау және медицинасының теориялық негіздерін біледі және «Дәрігер» мамандығының күрделілігін, қиындықтарын және принциптерін сипаттайды.

2) Дәрігердің кәсіби қызметінің моральдық-адамгершілік аспектілерін біледі

3) Қазақстан Республикасының электрондық денсаулық сақтау жүйесінің жұмыс істеу принциптерін түсіндіреді және жұмыста медицина қызметкерлерінің қызметін реттейтін нормативтік құжаттарды қолданады.

4) Науқастың функционалдық жағдайын бағалайды, денсаулық сақтау мекемелеріндегі санитарлық-эпидемиологиялық режимді қамтамасыз ету бойынша жинақталған материал бойынша қорытынды тұжырымдай алады.

5) Науқасты бақылауда және күтуде алгоритмдерді қолдана алады.

6) Медицина қызметкерінің санитарлық-гигиеналық нормаларын бағалайды.

7) Медициналық этика бойынша білімі мен дағдыларын және пациенттермен және әріптестермен қарым-қатынас дағдыларын көрсете алады.

8) Сапалы медициналық көмекті қамтамасыз ету үшін медициналық құқықтың негізгі ережелерін және оны денсаулық сақтау саласында қолдану ерекшеліктерін талдайды.

10. Пререквизиттер:

11. Постреквизиттер: Клиникаға кіріспе (тірек-қимыл аппараты мен тері қалыптыда, жүйке жүйесі және сезім мен көру мүшелері қалыптыда, кардиореспираторлық жүйе қалыптыда, ас қорыту және эндокриндік жүйелер қалыптыда, несеп-жыныс жүйесі қалыптыда, қан мен лимфа қалыптыда)

12. Әдебиет:

Негізгі әдебиеттер:

1. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және
2. коммуникация негіздері [Мәтін] : оқулық / М.А. Асимов [жәнет.б.]. - 2ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 232 бет.
3. Введение в профессию врача. Основы клиники, права, этики и коммуникации [Текст] : учебник / М. А. Асимов, Г. О. Оразбакова . Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 244 с

4. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері [Мәтін] : оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учебное пособие / Л. М. Адилова. - М. : "Литтерра", 2016. - 248 бет с
5. Пулькинова, А. В. Сестринский процесс [Текст] : учебное пособие / А. В. Пулькинова, Б. С. Имашева. - Алматы : Эверо, 2016. 300 с
6. Мейірбикелік дағдылар [Мәтін] : оқулық / А. Қаныбеков [ж. б.]. -
7. Алматы : Эверо, 2016. - 476 б. с
8. Қаныбеков, А. Сестринские технологии [Текст] : учеб.пособие / А. Қаныбеков, Ж. Қаныбекова. - 2-е изд., перераб. - Алматы : Эверо, 2014. - 628 с
9. Fundamentals of nursing [Текст] : textbook / Patricia A. Potter [and etc.]. - Philadelphia : Elsevier, 2017. - 1365 p.

Қосымша әдебиеттер:

1. Полный медицинский справочник фельдшера [Текст]:спр. - доп. - М.: Эксмо, 2015. - 832 с. - (Полный медицинский справочник)
2. Қаныбеков, А. Жедел медициналық жәрдем [Мәтін]: оқу құралы / А. Қаныбеков. - 2-ші бас. - Қарағанды: АҚНҰР, 2019. - 266 бет. с.
3. Дубицкий, А. А. Основы организации скорой медицинской помощи в Республике Казахстан [Текст]: научные / А. А. Дубицкий. Алматы: Эверо, 2014. - 304 с.
4. Нурманова, М. Ш. Сборник стандартов сестринских технологий по дисциплине "Основы сестринского дела" - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2013
5. Коммуникативтік дағдылар [Мәтін]: анықтамалық = Коммуникативные навыки: справочник = Communicationskills: directory / Л. Л. Мацеевская [и др.]. - Алматы: Эверо, 2014. - 118 бет.с.
6. Молотов-Лучанский, В. Б. Коммуникативные навыки [Текст] : учеб.пособие / В. Б. Молотов-Лучанский, Л. Л. Мацеевская, Н. А.
7. Цаюкова. - Алматы: Эверо, 2014. - 138 с

Электрондық оқулықтар:

1. Мамандыққа кіріспе:,оқу құралы.-Қарағанды, 2020.- 165 бет.<https://aknurpress.kz/login>
2. Асимов М.А., Багиярова Ф.А., Мадалиева С.Х., Оразбакова Г.О., Испаева Г.Б., Адилова Л.М.
3. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері». Оқулық, 2017/<https://aknurpress.kz/login>
4. Асимов М.А., Багиярова Ф.А., Мадалиева С.Х., Оразбакова Г.О., Испаева Г.Б., Адилова Л.М. Введение в профессию врача. Основы клиники, права, этики и коммуникации. Учебник. 2017/<https://aknurpress.kz/login>
5. Коммуникативтік дағдылар. Коммуникативные навыки. Communication skills. Мацеевская Лариса Леонардовна, Абильдина Назерке Турсыновна, Бакирова Рысжан Емельевна, Василечко Сергей Васильевич, Кабиева Сауле Маутовна, Молотов-Лучанский Вилен Борисович, Туймебаева Айжан Толегеновна / под общей редакцией Мацеевской Л.Л. / - Алматы, ТОО “Эверо”, 118 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/601/
6. Мейірбике манипуляциясы алгоритмдері (стандарттары) / оқу құралы / Д.А. Дәулетбаев, М.А. Абабкова, Г.Қ. Ердесова. – Алматы:«Эверо» баспасы, 2016, - 224 б. https://elib.kz/ru/search/read_book/737/
7. Сейдуманов С.Т. и др. Общие сестринские технологии / Под ред. С.Т. Сейдуманова. – Алматы: Издательство «Эверо», 2020 - 230 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/397/
8. Molotov-Luchanskiy V.B.V 29 Bases of nursing skills in questions and answers: manual for students of medical universities / V.B. Molotov-Luchanskiy, N.A. Kudaka, L.V. Yevseyenko, V.L. Sidenko. - Almaty, Evero,2020. - 124 p https://www.elib.kz/ru/search/read_book/613/
9. Коммуникативтік дағдылар: оқулық/У.М. Датхаев, М.А. Асимов, А.А.Сұлтанбеков. – Алматы: Эверо, 2020. – 260 б https://www.elib.kz/ru/search/read_book/3006/

1. Кафедра: Қазақстан тарихы және әлеуметтік-қоғамдық пәндер кафедрасы
2. Білім беру деңгейі - бакалавриат
3. Білім беру бағдарламалары: 6В10115-Медицина; 6В10116-Педиатрия; 6В10117-Стоматология; 6В10118-Медициналық-профилактикалық іс.
4. Курс-1
5. Элективті пән атауы: «Құқықтық, экономикалық, экологиялық және ғылыми білімдер»
6. Кредит саны (5 кредиттен кем емес): 5 кредит
7. Мақсаты: Білім алушыларды құқықтық және экономикалық ғылымдардың негізгі түсініктері мен заңдылықтарымен, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің, ғылыми зерттеулер және экологияның мазмұнымен; құқық негіздері, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері, экономика, ғылыми зерттеулер әдістері, экология және өмір қауіпсіздігі пәндерінің негізгі бөлімдері мен міндеттерімен таныстыру.
8. Міндеттері: құқықтық саладағы теориялық және практикалық дағдыларын қалыптастыру; құқық шығармашылық процестерін ұғыну; нормативті –құқықтық актілермен жұмыс жасай алуды меңгеру; мемлекет нысанын ұғына отырып, басқару жүйесіне араласу қабілетін дамыту; құқық салаларынан алған білімдері негізін іс-тәжірибеге асыра алуды игеру. экономикалық ғылымдардың жалпы теориялық сұрақтарды, базалық экономикалық ұғымдар мен құбылыстарын, қоғамдық өндіріс негіздерін, нарықтық экономиканың мәні мен заңдылықтарын, сұраным мен ұсыным теорияларының негізін, мемлекеттің экономикалық қызметтерін Қазақстан Республикасының экономикалық потенциалы мен экономикалық саясатының ерекшеліктерін оқып-білу.
9. Пән мазмұны (30-50 сөз) : Ғылыми зерттеулер, құқық негіздері, сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениет негіздері, экономика және экологиялық қауіпсіздік туралы түсінік. Құқық теориясының және экономиканың, жемқорлыққа қарсы мәдениеттің, ғылыми зерттеу, экологиялық ғылым негіздерінің мәселелері. Мемлекет және құқық теориясы, жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, экономикалық білімдер, ғылымдар методологиясы, ғылыми мәліметтерді жариялау және талдау, адам және қоғамның экологиялық қауіпсіздігі.
10. Пәнді таңдау негіздері: Бұл бағдарлама студенттерге пән бойынша қажетті білім, біліктілік және дағдыларды беру, оқыту нәтижелеріне қол жеткізу үшін әзірленген.
11. Оқыту нәтижелері (Дублин дескрипторларына сәйкес 4-6 оқыту нәтижелері):
 - 1ОН-Ғылыми зерттеулердің негізгі кезеңдерін және ғылыми деректерді өңдеу әдістерін біледі және түсінеді.
 - 2ОН-Қазақстан Республикасы Конституциясының нормалар жүйесін, құқық және мемлекет теориясының негізгі анықтамалары мен категорияларын, салалық заңнаманың және экономикалық теорияның маңызды нормаларын білуі мен түсінігін көрсетеді.
 - 3ОН-Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қолданыстағы заңнама шеңберінде сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін құқықтық және моральдық жауапкершілік шаралары туралы біледі.
 - 4ОН-Қазіргі экономиканың экономикалық заңдылықтары мен даму заңдылықтарына назар аударып отырып, микро және макродеңгейдегі экономикалық жағдайды талдай алады.
 - 5ОН-Экология және тіршілік қауіпсіздігінің міндеттерін және оның негізгі түсініктерін түсінеді және халықтың денсаулығына антропогендік әсер ететін негізгі факторларды біледі.
12. Пререквизиттер: Қазақстан тарихы
13. Постреквизиттер: Философия, психология және мәдениеттану, әлеуметтану және саясаттану
14. Әдебиет (соңғы 10 жыл):
 1. Спандияров, Е. Ғылыми зерттеулер мен инновация негіздері [Мәтін] : оқу құралы / Е. Спандияров. - Алматы : ЭСПИ, 2021. - 116 бет. с.
 2. Спандияров, Е. Основы научных исследований и инновации: практическое пособие / М-во образования и науки РК. - Алматы : Эверо, 2013. - 136 с.

- 3.Қазақстан Республикасының мемлекет және құқық негіздері. 1 бөлім : оқу құралы / құраст. А. Н. Ағыбаев. - Алматы : New book, 2022. - 338 бет.
- 4.Қазақстан Республикасының мемлекет және құқық негіздері. 2 бөлім : оқу құралы / құраст. А. Н. Ағыбаев. - Алматы : New book, 2022. - 246 бет.
- 5.Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 1 кітап : /құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 384 бет.
- 6.Қазақстан Республикасының мемлекеті мен құқығы негіздері. 2 кітап : /құраст. Е. Баянов. - Алматы : New book, 2022. - 368 бет.
- 7.Экономикалық және құқықтық білім негіздері:оқу құралы / Б. С. Битенова, Л. К. Магзумова, А. А. Ахатова. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 310 бет
8. Газизова Н. С.Құқық негіздері : оқу құралы / Н. С. Газизова. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет.
9. Ибрагимов Ж. И.Құқық негіздері : оқу-әдістемелік кешен / Ж. И. Ибрагимов. - Алматы : New book, 2022. - 256 бет.
10. Альжанова, А. Н. Основы права учеб. пособие / А. Н. Альжанова, К. К. Райханова. - ; Алматы :Эверо, 2014. - 134 с
11. Таскымбаева, С. М. Основы экономической теории [Текст] :учеб.пособие / С. М. Таскымбаева, Ф. М. Каратаева. - Караганда : АҚНҰР, 2017. - 200 с
12. Николас, Дж.Бизнес және заң. 1т. [Мәтін] :оқулық / Дж. Николас. - 3-бас. - Алматы :Дәуір, 2017. - 468 б. с.
13. Жанысбеков М. А. Основы антикоррупционной культуры : учебно-методическое пособие / М. А. Жанысбеков, Н. А. Абдурахманов, А. С. Еркинбекова. - Караганда : АҚНҰР, 2016. - 198 с.
14. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдеиет негіздері. Оқу-әдістемелік құралы. М. А. Жанысбеков, Н. А. Абдурахманов, А. С. Еркинбекова. - Караганда : АҚНҰР, 2019. - 192 б.
15. Атикеева С.Н.Экология и устойчивое развитие. Учебное пособие. «Sky Systems» 2021
16. Нуржуманова Ж.М. Виды экологического контроля:учебное пособие «Sky Systems» 2019
17. Архангельский В.И. Гигиена и экология человека:М.:ГЭОТАР-Медиа,2013
18. Кенесариев У.И. экология и здоровье населения : учебник для мед. вузов и колледжей Алматы: Эвро, 2020
19. Имашева Б.С. Социальная экология и устойчивое развитие –Алматы:Эвро, 2020

1. Кафедра: «Клиникаға кіріспе» кафедрасы

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім бағдарламалары: «БВ10115» «Медицина»

4. Курс: 2

5. Элективті пән атауы: Клиникаға кіріспе

6. Кредит саны: 3

7. Максаты: Студенттерде ҚР-ның заманауи тәжірибелік денсаулық сақтау жүйесіндегі медициналық ұйымдарда дәрігерге дейінгі көмек алгоритмдері және емшара бөлмесінің жұмысын ұйымдастыру туралы түсінік қалыптастыру.

8. Міндеттері: - Ең көп таралған аурулар үшін биомедициналық, клиникалық, эпидемиологиялық және әлеуметтік-мінез-құлық ғылымдары бойынша пациентке бағытталған күтімді қамтамасыз етеді.

- Өз қызметін ҚР Денсаулық сақтау саласындағы заңнамасы шеңберінде жүзеге асырады, оңтайлы медициналық қызмет көрсетуді қамтамасыз ету үшін оларды тәжірибелік қызметінде басшылыққа алады

- Этика, деонтология және бағыну ережелерін сақтайды, пациенттермен олардың отбасыларымен және медицина қызметкерлерімен тиімді ақпарат алмасуға және ынтымақтастыққа әкелетін тұлғааралық және коммуникативтік дағдыларды көрсетеді

- Диагностика жүргізеді, шұғыл және өмірге қауіп төндіретін жағдайларда білікті және шұғыл медициналық көмек көрсетеді.

- ҚР Денсаулық сақтау жүйесінің электрондық базаларында жұмыс істейді, медициналық қызмет көрсету процестерін құжаттандыруды қамтамасыз етеді

9.Пән мазмұны: "Клиникаға кіріспе" - Бұл бақылау мен күтімді талап ететін пациенттермен клиникада жұмыс істеудің негізгі принциптерін, мейірбикелік процесті ұйымдастыруды, манипуляциялық техниканы меңгеруді, пациенттерге дәрігерге дейінгі көмек көрсету дағдыларын, науқастарға бақылау мен күтімді жүзеге асыру үшін қажетті арнайы білім мен әдістерді оқытатын пән. Пәнді игеру оқушыға болашақта манипуляциялық техниканы практикада қолдануға көмектеседі.

10.Пәнді таңдау негіздері: Бұл бағдарлама студенттерге пән бойынша қажетті білім, біліктілік және дағдыларды беру, оқыту нәтижелеріне қол жеткізу үшін әзірленген.

11. Оқыту нәтижелері:

9) ҚР Денсаулық сақтаудың заманауи емшара кабинеті жұмысының теориялық негіздері, медициналық мекеменің құрылымын тізімдейді, дәрілік заттарды енгізу түрлерін талқылайды, дәрігерге дейінгі көмек көрсету алгоритмдерін, сондай-ақ мәйітпен жұмыс істеудің негізгі ережелерін және клиникалық өлім туралы ұғымды сипаттайды.

10) Медицина қызметкерлерінің қызметін қамтамасыз ететін нормативтік-құқықтық актілермен байланысты құжаттарды жұмыста қолданады.

11) Шұғыл жағдайларда пациенттердің функционалдық жағдайын бағалау кезінде тұжырымдарды тұжырымдайды, дәрігерге дейінгі көмек көрсетуді ұйымдастыру негіздері туралы жиналған материал бойынша қорытынды тұжырымдай алады, пациентті зертханалық және аспаптық зерттеу әдістеріне дайындау мәселелеріне оқыту бойынша өз іс-әрекеттерін талдайды.

12) Дәрілік заттарды енгізудің әртүрлі тәсілдерін жүзеге асыру кезінде медицина қызметкерінің пациенттермен және олардың отбасыларымен, сондай-ақ әріптестерімен қарым-қатынас принциптері туралы білімін, пікірін және білігін байланыстыра алады.

13) Кейбір шұғыл жағдайларда дәрігерге дейінгі көмекті жүзеге асыру үшін қажетті емшара кабинетінің жұмысын ұйымдастыру негіздері және санитариялық-эпидемиологиялық режимді қамтамасыз ету бойынша ақпаратты жинауда оқытудың инновациялық әдістерін пайдаланады, пациентке бағдарланған оқытудың құралдары мен әдістерін қолдануға қабілетті, проблемаларды ұтымды шешудің негізгі кезеңдеріне әсер ететін факторларды және факторларды, сондай-ақ дәрілік заттарды енгізу, пациентті даярлау тәсілдерін айқындайды зертханалық және аспаптық зерттеу әдістеріне, диагностикаға және шұғыл жағдайларда дәрігерге дейінгі көмекке.

14) Кейбір шұғыл жағдайларда (өкпе ісінуі, гипертониялық криз, миокард инфарктісі, экзогенді улану) дәрігерге дейінгі медициналық көмек көрсету қағидаттары туралы біледі.

15) Ақпаратпен жұмыс істеу бойынша білімі мен іскерлігін көрсете алады, зерттелетін саладағы ақпараттық деректермен аудитория алдында көпшілік алдында сөз сөйлеу дағдыларын меңгереді.

10. Пререквизиттер: Мамандыққа кіріспе

11. Постреквизиттер: Ішкі аурулар пропедевтикасы

12. Әдебиет:

Негізгі әдебиеттер:

1. Клиникаға кіріспе. Том 1 [Мәтін] :оқулық / С. М. Кабиева [ж.б.] ; ҚР денсаулықсақтау және әлеуметтік даму министрлігі. ҚММУ. - Алматы :Эверо, 2016. - 287 б. с
2. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. 1 -бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - Астана : [б. и.], 2017. - 152 бет. с.
3. Каркабаева, А. Д. Клиникаға кіріспе-2. II-бөлім [Мәтін] :оқуқұралы / А. Д. Каркабаева, Н. Н. Теляева. - [Б. м.]: Астана, 2017. - 208 бет. С
4. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. 1 [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана: [б. и.], 2017. - 214 с.
5. Теляева, Н. Н. Введение в клинику -2. Ч. II [Текст] : учеб. пособие / Н. Н. Теляева, А. Д. Каркабаева. - Астана: [б. и.], 2017. - 210 с

Қосымша әдебиеттер:

1. Толекова, С. З. Клиникаға кіріспе [Мәтін] :оқу құралы / С. З. Толекова. - Қарағанды: ЖК "Ақнұр", 2013. - 244 бет. С
2. Алпысова А. Р. Ауруханаға дейінгі кезеңде жедел көмек көрсету алгоритмдері = Алгоритмы оказания неотложной помощи на догоспитальном этапе : оқу құралы / А. Р. Алпысова, Н. В. Молодовская ; ҚР Денсаулық сақтау және әлеуметтік даму министрлігі. - Қарағанда : АҚНҰР, 2019. - 120 б. с.
3. Қаныбеков А. Жедел медициналық жәрдем: оқу құралы / А. Қаныбеков. - 2-ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2017. - 266 бет. с.
4. Кабиева, С. М. Введение в клинику. Т. 1. [Текст]: учебник / С. М. Кабиева. - Алматы: Эверо, 2016. - 304 с
5. Аяпов К. Модернизация сестринского образования Казахстана : сб. / К. Аяпов. - 2-е изд., перераб. - [б. м.] : New book, 2022. - 220 с.
6. Kabiyeva, S. Introduction in clinic. Volume 1 [Текст]: textbook / S. Kabiyeva. - Almaty: "Evero", 2016. - 263 p.
7. Hammer, Gary D. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine / Gary D. Hammer. - 7nd ed. - New York : Mg Graw Hill. Education, 2014. - 762 p.

Электронды оқулықтар:

1. Арынгазин, К.Ш., Мажимова, М.Б. Первая доврачебная помощь при несчастных случаях : Учебно-методическое пособие. / Сост. К. Ш. Арынгазин. - Павлодар: Кереку, 2013. - 73 с.<http://rmebrk.kz/>
2. S. Kabiyeva Introduction in clinic: Textbook, volume I. – Almaty: 2020 – 263 p.https://elib.kz/ru/search/read_book/324/
3. Кабиева С.М.Введение в клинику: Учебник. Том I./С.М. Кабиева.- Алматы: Эверо, 2020. – 304 с https://www.elib.kz/ru/search/read_book/316/

Электронды ресурстар:

1. Датхаев, У. М. Коммуникативные навыки [Электронный ресурс] : учебник / У. М. Датхаев, М. А. Асимов, Г. Ж. Умурзахова. - Электрон. текстовые дан.(5,21 МБ). - Алматы: Эверо, 2016. - 256 с. эл. опт. диск (CD-ROM)
 2. Асимов, А. А. Коммуникативтік дағдылар [Электронный ресурс] : оқулық / М. А. Асимов, А. А. Сұлтанбеков . - Электрон. текстовые дан.(7,30МБ). - Алматы : Эверо, 2016. - 260 бет. эл. опт. диск (CD-ROM).
 3. Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері [Электронный ресурс]: оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций: учеб. пособие - М. : "Литтерра", 2016. - 248б.
 4. Коммуникативтік дағдылар. Коммуникативные навыки. Communication skills. Алматы, ТОО “Эверо”, 118 https://www.elib.kz/ru/search/read_book/601/
 5. Дәрігер мамандығына кіріспе. Клиника, құқық, этика және коммуникация негіздері. Асимов М.А., Оразбакова Г.О., Мадалиева С.Х., Багиярова Ф.А., 2017/ [https:// aknurpress.kz/login](https://aknurpress.kz/login)
 6. Жедел медициналық жәрдем Қаныбеков А. , 2017 /<https://aknurpress.kz/login>
- Диагностика және жедел медициналық көмек көрсету алгоритмі / algorithm of diagnosis and emergency care Алпысова А.Р. , 2015/<https://aknurpress.kz/login>

1. Кафедра: Микробиология, вирусология және иммунология

2. Білім беру деңгейі: Бакалавриат

3. Білім бағдарламасы: 6В10115 «Медицина»

4. Курс: 2

5. Элективті пән атауы: Жалпы иммунология

6. Кредит саны: 5 кредит (150 сағат)

7. Мақсаты: білім алушыларға иммунитет туралы заманауи ұғымдарды, иммундық жүйенің ағзалары мен қызметтері, гуморалды иммунитет жүйесі, адаптивті иммунитет

механизмдері, қабыну барысындағы иммундық қорғаныс желісі, фагоцитоз, иммунологиялық төзімділік туралы түсінік және патогенді факторлардың негізгі топтары туралы білімді беру.

8. Міндеттері:

- Ағзаның жұқпалы ауруларға төзімділігін (иммунитет) қалыптастыру заңдылықтарын зерттеу.
- Жұқпалы ауруларды серологиялық және аллергиялық диагностикалау әдістерін әзірлеу және жетілдіру.
- Биологиялық өнімдерді (адамның жұқпалы ауруларының спецификалық алдын алу және емдеуге арналған вакциналар, иммундық сарысулар, гаммаглобулиндер) жасау және қолдану.

9. Пәннің мазмұны. Иммундық жүйе ағзалары. Орталық лимфоидты ағзалар. Перифериялық лимфоидты ағзалар. Қабыну. Тамырлар реакциясының дамуы. Қабыну ошағына жасушалардың көшуі. Қоздырғыштарды бейтараптындыру және элиминациялау. Адаптивті иммунитет механизмдерін қосу. Қабыну процесін сақтау және хронизация жасау. Қабыну процесін басқару мүмкіндіктері. Қабыну реакциясының стимуляциясы. Адаптивті иммунды қорғаныс. Антиген транспорты. Лимфоциттерді тоқтату және адаптивті иммунды жауаптың бастапқы кезеңдерін жіберу. Жасушалық иммундық жауап. Антиденелер функциясымен байланысты иммунитет реакциялары. Аллергия. Екіншілікті иммундық жауап. Адаптивті иммунитет процестерін басқару мүмкіндіктері. Фагоцитоз және жасушаішілік цитолизден қорғау факторы. Түрлі қоздырғыштармен шақырылатын аурулар кезіндегі иммунитеттің ерекшеліктері. Вирустық аурулар кезіндегі иммундық жауаптың ерекшеліктері. Бактериалды инфекциялар кезіндегі иммундық жауаптың ерекшеліктері. Паразитарлық аурулар кезіндегі иммундық жауаптың ерекшеліктері.

10. Пәнді таңдау негіздері: Заманауи иммунология – иммундық жүйенің (ИЖ) жасушалары мен молекулаларының биологиялық белсенді агенттермен – антигендермен өзара әрекеттесуін зерттейтін, олардың бір-бірімен және организмдегі гомеостаздың өзгеруіне әкелетін басқа жасушалармен және биоактивті молекулалармен байланысын зерттейтін ғылым.

Бос (айналымдағы) және жасушамен байланысқан биомакромолекулалардың өзара әрекеттесуі әртүрлі – микроорганизмдерді қабылдамаушылықтан аллергендерге жоғары сезімталдыққа дейінгі иммундық құбылыстардың дамуының негізі болып табылады.

Қазіргі кезде ағзаның инфекцияға немесе ісіктің өзгеруіне төзімділігі, зақымдану мен қабыну иммундық жүйе жасушаларына байланысты екені белгілі болды. Олар инфекциялық және инфекциялық емес агенттерге қабыну реакциясының тиімділігін, қалыптылығын және патологиясын анықтайды. Иммундық жүйе жасушаларының шамадан тыс реакциялары жоғары сезімталдықтың дамуына әкеледі: аллергия және аутоиммундылық; реакциялардың төмендеуі макроорганизмнің қоздырғыштарға төзімділігінің жеткіліксіздігіне, инфекциялар мен ісіктердің дамуына әкеледі.

Имунология ұсынған аурулардың иммунды диагностикасының, иммунотерапиясының және иммунореабилитациясының жоғары тиімді әдістері қазіргі заманғы медицинада – жұқпалы аурулар клиникасында, терапияда, хирургияда, онкологияда, акушерлік және гинекологияда, педиатрияда, көз және ЛОР аурулары клиникасында, неврологияда және психиатрия, сондай-ақ басқа да көптеген медицина салаларында кеңінен қолданылады.

11. Оқыту нәтижелері:

ОН 1: Иммунологияның негізгі даму кезеңдерін, медициналық пәндер құрылымындағы иммунологияның орнын медицинаның дамуы үшін иммунология жетістіктерінің маңызын біледі.

ОН 2: Жалпы және клиникалық иммунология бөлімдерін оқуда қолданылатын негізгі терминдер мен түсініктерді біледі.

ОН 3: Негізгі иммунологиялық түсініктерді және заманауи иммунологиялық зерттеу әдістерін біледі.

ОН 4: Адамның иммундық жүйесінің құрылысы мен қызметін, оның жас ерекшеліктерін, иммундық жүйенің дамуы мен қызметінің жасушалық және молекулалық механизмдерін, иммунодиагностика әдістерін біледі.

ОН 5: Адамның иммундық жүйесінің құрылысы мен қызметтерін, иммундық жүйенің дамуы мен қызметінің молекулалық механизмдерін біледі.

ОН 6: Иммунологияның негізгі даму кезеңдерін, медициналық пәндер құрылымындағы иммунологияның орнын медицинаның дамуы үшін иммунология жетістіктерінің маңызын біледі.

12. Пререквизиттер: адамның физиологиялық процестерін құрылымдық ұйымдастыру.

13. Постреквизиттер: микробиология және иммунология; жұқпалы аурулар клиникалық иммунология және микробиологиямен.

14. Әдебиеттер:

1. Жалпы иммунология: оқулық. Сейтханова Б.Т. Алматы: Эверо 2014. – 160 бет.

2. Медициналық микробиология, вирусология және иммунология : оқулық. 2 томдық. 1 том / қазақтіліне ауд. Қ. Құдайбергенұлы ; ред. В. В. Зверев. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. – 416 бет.

3. Медициналық микробиология, вирусология және иммунология: оқулық. 2 томдық. 2 том / қаз. тіл. ауд. Қ. Құдайбергенұлы. - М. : ГЭОТАР - Медиа, 2016. - 480 бет.

4. Жалпы иммунология: Оқулық / Ә.Ә. Шортанбаев, С.В. Кожанова. – Алматы, 2008. – б. 452

5. Климов В.В. Основы иммунологии: учебное пособие. – Томск, Изд-во СибГМУ, 2017. – 169 с.

6. Хаитов Р.М., Игнатъева Г.А., Сидорович И.Г. Х19 Иммунология: Учебник. — М.: Медицина, 2000. — 432 с.

7. Л. К. Решетникова. Иммунология. – Благовещенск, 2019. 176 с.